

felhasználásának megszervezésére is. Szerinte az az eddigi rendszer, mely csak abból áll, hogy a tanárok összegyűjtik a hallgatókat és rávezetik őket az előadandó főbb témákra, azaz kitanítják őket, mit kell felelni erre vagy arra a kérdésre, nem segíti elő a hallgatóknak az előadandó anyagba való belemélyülési lehetőséget. Ezért szükségesnek tartja minden egyes katonai intézetben egy különlegesen felszerelt helyiség „kabinet” berendezését, ahol az egész szemléltető anyag, a legértékesebb tanszékanyagok, vázlatok, diagrammok össze vannak gyűjtve s amelyben a hallgatók önállóan készülhetnek az osztály- és csoportfoglalkozásokhoz s ahol az előadótanár meghatározott időben tanácsot, útbaigazítással látná el őket.

A cikkből levonható tanulság: nálunk is szükség van intenzív hadtörténelmi oktatásra, melynek gerincét a magyar hadművészet fejlődése képezné, szükség van szakképzett hadtörténet tanárookra, helyesen összeválogatott szakkönyvtárra és jó tankönyvekre vagy segédletekre, mert demokratikus tisztképzésünk a magyar katonaseregnek ébrentartására, a szabadság és függetlenség eszméjéhez való ragaszkodás hirdetésére alkalmasabb tantárgyat nem találhat — mint a magyar hadtörténelmet.

Dr. Erdélyi Gyula

A katonai bajtársiasság

(A. Pavlov cikkének ismertetése. Megjelent az Orosz Katonai Szemle 1946. évi 22. számában.)

A katonai bajtársiasság gondolata az orosz hadsereg életében is történelmi múltat tekint vissza. Az a közismert tény, — hogy a bajtársiasság a hadsereg ütőképességét növeli, — régi gondolat még azokban a hadseregekben is, amelyek egy uralkodó osztály kizárólagos politikai célját szolgálták. A vezetés ennek az érzésnek a kifejlesztésére tudatosan ügyelt. Természetesen ezekben a hadseregekben a bajtársiasság érzését csak olyan mértékben lehetett megteremteni, amilyen mértékben a közösségi érzés az egyébként osztályokra tagolt társadalomban megvalósítható volt. Köztudomású, hogy a nagyobb birodalmak hadseregeiben az igazi bajtársiasság kifejlődését minden időben megnehezítette az is, hogy a legénység különböző nemzetiségekből, s különböző egyéni sajátosságokkal rendelkező vidékekről tevődött össze. Ezeknek az osztályellentéteknek és nemzetiségi ellentéteknek a felszámolása természetesen csak egy teljesen demokratikus hadseregben, néphadseregben valósítható meg, ahol a hadsereg minden egyes tagját, a legmagasabb parancsnoktól a legalacsonyabb beosztottig az érdekközösségnek és az érzelmi szálaknak tartós kapcsolata fűz egybe. Könnyen valósítható meg ez természetesen olyan államban, ahol a civil lakosság és a katonaság között nincs az a hatalmas válaszfal, amely a feudális társadalmat annyira jellemzi. Ha a közösségi szellem már a civil lakosság körében kialakult, ha nincsenek választófalak, természetes, könnyebben alakul ki a bajtársiasság, és könnyebben

válík egy-egy alakulat, csapattest a családhoz hasonló bensőséges egységgé. A Szovjetunió hadserege néphadsereg, amelyet a szocialista társadalom eszméje hat át minden tagjában, ami a bajtársiasság kialakulását rendkívüli mértékben megkönnyíti. Nem származás, családi körülmények, hanem kizárólag rátermettség dönti el, hogy kik kerülnek a legmagasabb vezetésbe. Bárki lehet tiszt és éppen azért az érintkezés a legénység és a tisztikar között nem merev. Hiszen társadalmi különbségek nincsenek.

A szovjet hadseregben is kialakult az a szokás, hogy ugyanazon egység beosztottjaiban a bajtársiasság érzését tradicionális alapon fejlesztik. A század, zászlóalj, vagy ezred történetét, életének kiemelkedőbb eseményeit, hőstetteit, tradícióit, szokásait mindenkivel megismertetik és ápolják mindazt, ami az összetartozás gondolatát növeli. Ennek különösen háborúban, harcban van jelentősége. Az ilyen bajtársiasságban nevelt katonák valóban olyan szerető gonddal vigyáznak egymásra, mint a testvérek, ami harc közben a tökéletes együttműködésben mutatkozik meg.

Különösen emeli egy csapattest harci értékét a tisztikar és a legénység közötti demokratikus viszony. A néphadseregben a parancsnok családfókként viselkedik és a bajtársiasságnak ez a mélyeséges érzése gátolja meg őt abban, hogy esetleges kitüntetésért, vagy dícsértéért feleslegesen áldozza fel katonáinak az életét.

Számos háborús példával mutat rá A. Pavlov arra, hogy a szovjet tiszt a legnehezebb helyzetekben is együtt van katonáival. Igaz, ennek meg is van az eredménye, mert a jó parancsnokért a legénység is bármikor a legnagyobb áldozatra is hajlandó.

Az egyes parancsnokok és csapattestek összműködésében is a közösségi érzésnek a kollektív gondolkodásnak ez a foka a fegyvernemek legtökéletesebb együttműködését eredményezi és a különböző csapatnemek természetes és egyenesen előnyös büszkélkedése mellett sohasem fordul elő a fegyvernemek között féltékenységből, irigységből harc idején súrlódás. A fegyvernemek között, a legkisebb egységeknél is teljes az összműködés. Békében is ápolják a bajtársiasságnak az érzését. Itt a verseny-szellem, az ambíció nem hiányzik a legénységből és a parancsnokokból, azonban ez az ambíció is mindig a közösség irányában éli ki magát, ami abban mutatkozik meg, hogy a katonák különleges szaktudásukat, képességüket a kiképzés érdekében egymásnak előzékenyen átadják. A szovjet hadsereg életében ezt a szocialista eszmében való rendíthetetlen hit és nagy tanítómestereik példaképeikhez való ragaszkodás segíti őket elő. Nagy gondot fordítanak a nevelésben arra, hogy mindenütt bajtársias hangnem uralkodjék, hogy a bevonuló újoncokat példamutatással ösztönözzék a helyes magatartásra. Jó tisztnek Pavlov szerint is csak az nevezhető, aki érti hogyan kell az emberekkel bánni és a merevségben nem megy túlzásba, de ugyanakkor a komázásig sem fajul el a legénységgel való érintkezése.

A nevelés leglényegesebb eleme a példamutatás, jó példákkal szoktassuk rá az újoncokat a bajtársiasság érzésének kialakítására.

Szigethy Miklós.